1993 1998 2011

VILMORUS

Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimai

NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ PROBLEMOS

Tyrimas atliktas
Neįgaliųjų reikalų departamento
prie SADM
užsakymu

Vilnius – 2018

Tyrimą sudarė trys dalys:

- **Savivaldybių administracijų socialinės paramos skyrių apklausa,** 2018 m. spalio mėn 1 d. – lapkričio mėn. 2 d. N=61

- **Socialinės reabilitacijos projektų neįgaliesiems bendruomenėje vykdytojų apklausa,** 2018 m. spalio mėn. 23 d. – lapkričio mėn. 14 d. N=132

- **Grupinės diskusijos**, 2018 m. spalio mėn. 25 d. – lapkričio 9 mėn. d., 5 diskusijos

SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJŲ SOCIALINĖS PARAMOS SKYRIŲ APKLAUSA

Tyrimo metodika

- **Tyrimo laikas**: 2018 m. spalio mėn. 19 – lapkričio mėn. 2 d.
- **Respondentų skaičius**: N = 61
- **Tyrimo objektas**: savivaldybių administracijų socialinės paramos skyrių darbuotojai
- **Apklausos būdas**: el. priemonėmis (el. paštu)
- **Apklausa vyko:** Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Palangos miestų savivaldybėse, Alytaus, Šalčininkų, Kėdainių, Šakių, Šilutės, Tauragės, Pakruojo, Plungės, Rokiškio, Utenos, Trakų, Švenčionių, Telšių, Mažeikių, Raseinių, Ukmergės, Prienų, Jonavos, Kupiškio, Molėtų, Vilkaviškio, Akmenės, Biržų, Skuodo, Kretingos, Anykščių, Varėnos, Radviliškio, Zarasų, Joniškio, Kelmės, Jurbarko, Kaišiadorių, Šilalės, Ignalinos, Lazdijų, Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio, Pasvalio, Kauno, Širvintų, Klaipėdos rajonų savivaldybėse ir Marijampolės, Druskininkų, Visagino, Neringos, Kalvarijos, Pagėgių, Rietavo, Kazlų Rūdos, Birštono, Elektrėnų savivaldybėse.

KAIP APSKRITAI VERTINATE ESAMĄ SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS PROJEKTŲ FINANSAVIMO TVARKĄ? ***(Vertinimas 10 balų skalėje, kur 1 reiškia labai blogai, 10 labai gerai)***

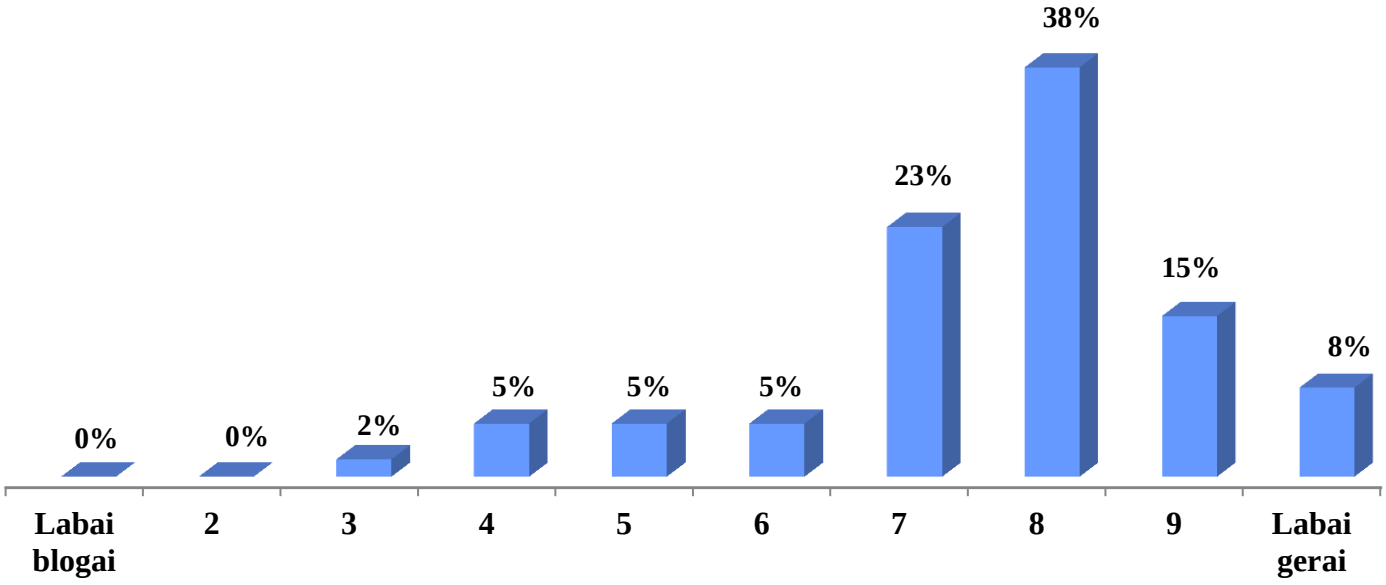

Dauguma – 61% – specialistų vertina socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems projektų finansavimo tvarką 8 ir daugiau balų (10 balų skalėje).

JŪSŲ NUOMONE, KURI SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ FINANSAVIMO TVARKA GERESNĖ?

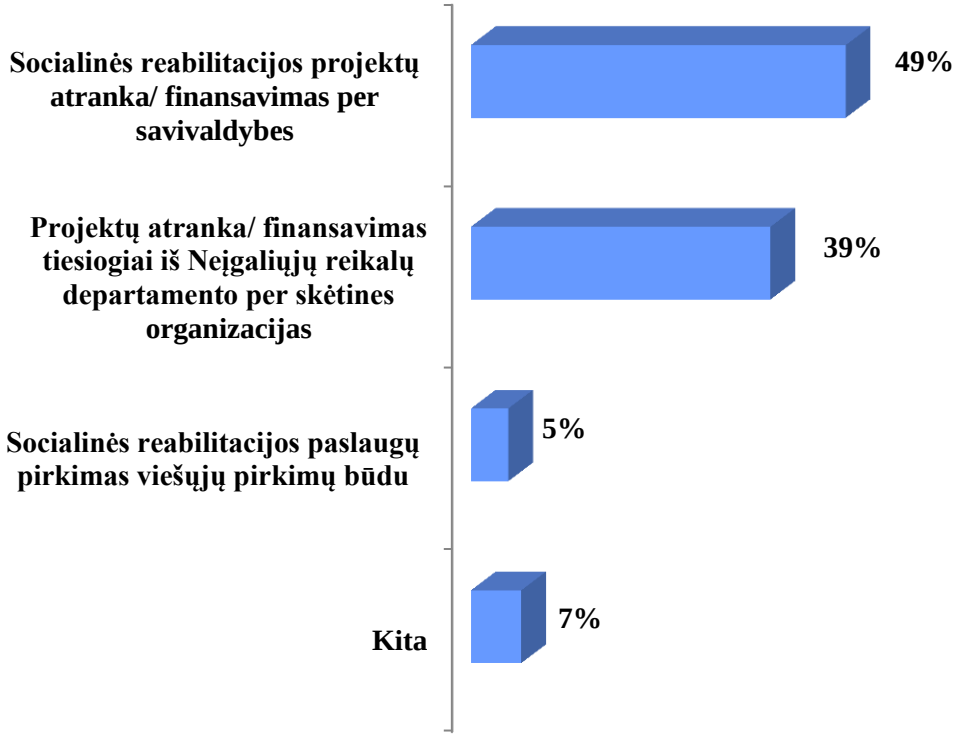

Beveik pusė – 49% – apklaustųjų norėtų, kad socialinės reabilitacijos projektų atranka/ finansavimas vyktų per savivaldybes, o 39% - tiesiogiai iš Neįgaliųjų reikalų departamento per skėtines organizacijas.

KODĖL MANOTE, KAD YRA GERIAU ŠIUOS PROJEKTUS FINANSUOTI PER SAVIVALDYBĘ?

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad geresnė finansavimo tvarka yra per savivaldybes (N=30)

Dažniausiai – 80% – finansavimo per savivaldybes šalininkai nurodė, kad tokiu atveju yra tampresnis bendradarbiavimas tarp skėtinių organizacijų ir savivaldybių.

KODĖL MANOTE, KAD BŪTŲ GERIAU ŠIUOS PROJEKTUS FINANSUOTI TIESIOGIAI IŠ NEĮGALIŲJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTO PER SKĖTINES ORGANIZACIJAS?

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad geresnė finansavimo tvarka yra per skėtines organizacijas (N=24)

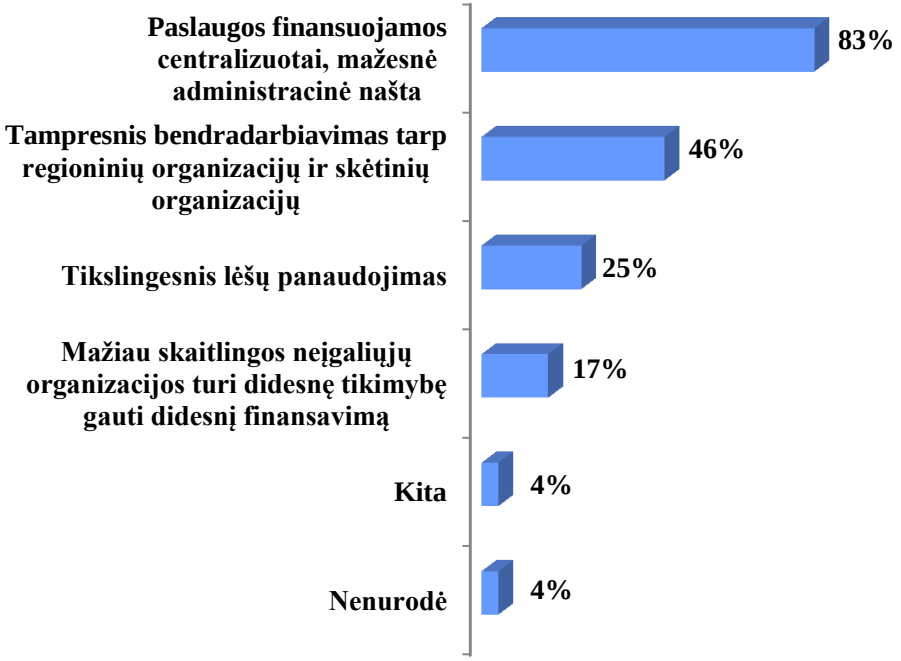

Dažniausiai – 83% – finansavimo per skėtines organizacijas šalininkai nurodė, kad jei paslaugos finansuojamos centralizuotai, yra mažesnė administracinė našta.

AR TVARKOS APRAŠE NURODYTA FORMULĖ, PAGAL KURIĄ SKIRSTOMOS LĖŠOS, PADEDA OBJEKTYVIAI IR PROPORCINGAI PASKIRSTYTI LĖŠAS SAVIVALDYBĖMS?

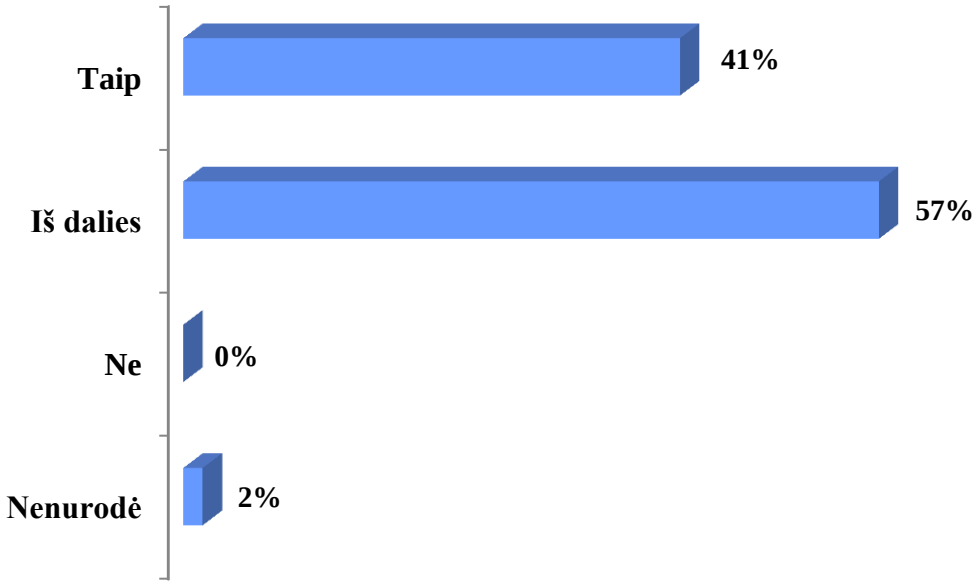

Daugiau nei pusė – 57% – apklaustųjų nurodė, kad formulė, pagal kurią yra skirstomos lėšos, tik iš dalies padeda objektyviai ir proporcingai paskirstyti lėšas savivaldybėms, t.y. nemaža dalis mato šioje formulėje netobulumus.

ĮVERTINKITE ORGANIZACIJAS, KURIOS GAUNA LĖŠAS SOCIALINĖS REABILITACIJOS PROJEKTAMS:

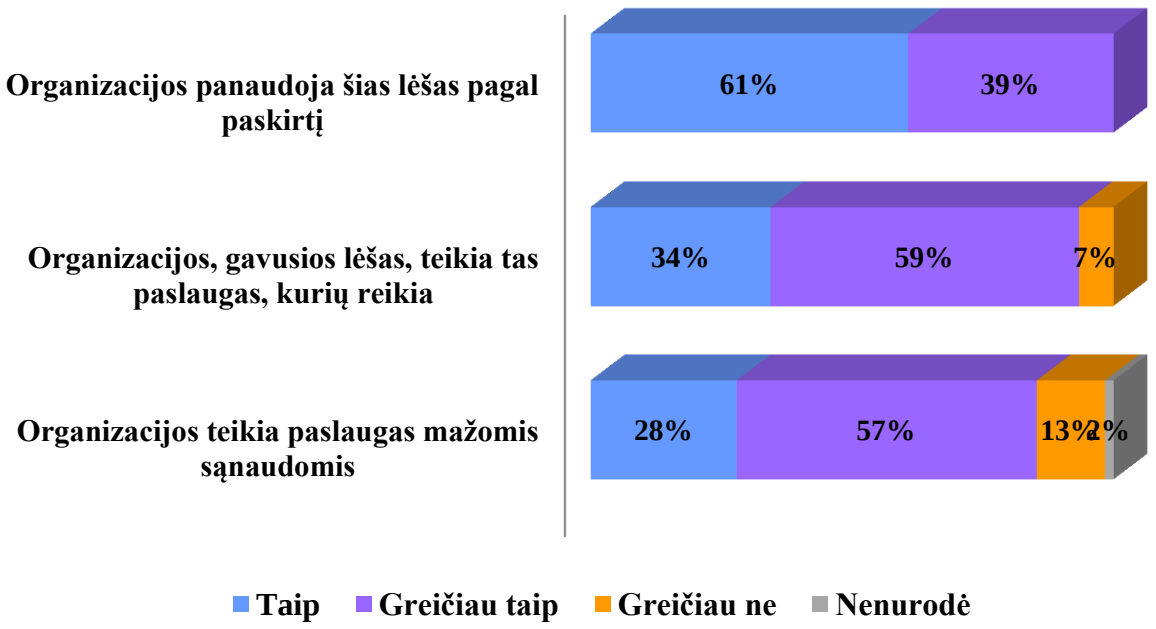

Apklaustieji vertino organizacijų, kurios gauna lėšas socialinės reabilitacijos projektams, veiklą: lėšos panaudojamos pagal paskirtį („taip” ir „greičiau taip”) – 100%, teikia paslaugas, kurių reikia („taip” ir „greičiau taip) – 93%, teikia paslaugas mažomis sąnaudomis („taip” ir „greičiau taip) – 85%.

ĮVERTINKITE ŠIUOS SOCIALINĖS REABILITACIJOS PROJEKTŲ KONKURSO ETAPUS:
(Vertinimas 5 balų skalėje, kur 1 reiškia labai blogai, neaišku, kaip daryti, o 5 labai gerai, aišku, kaip daryti)

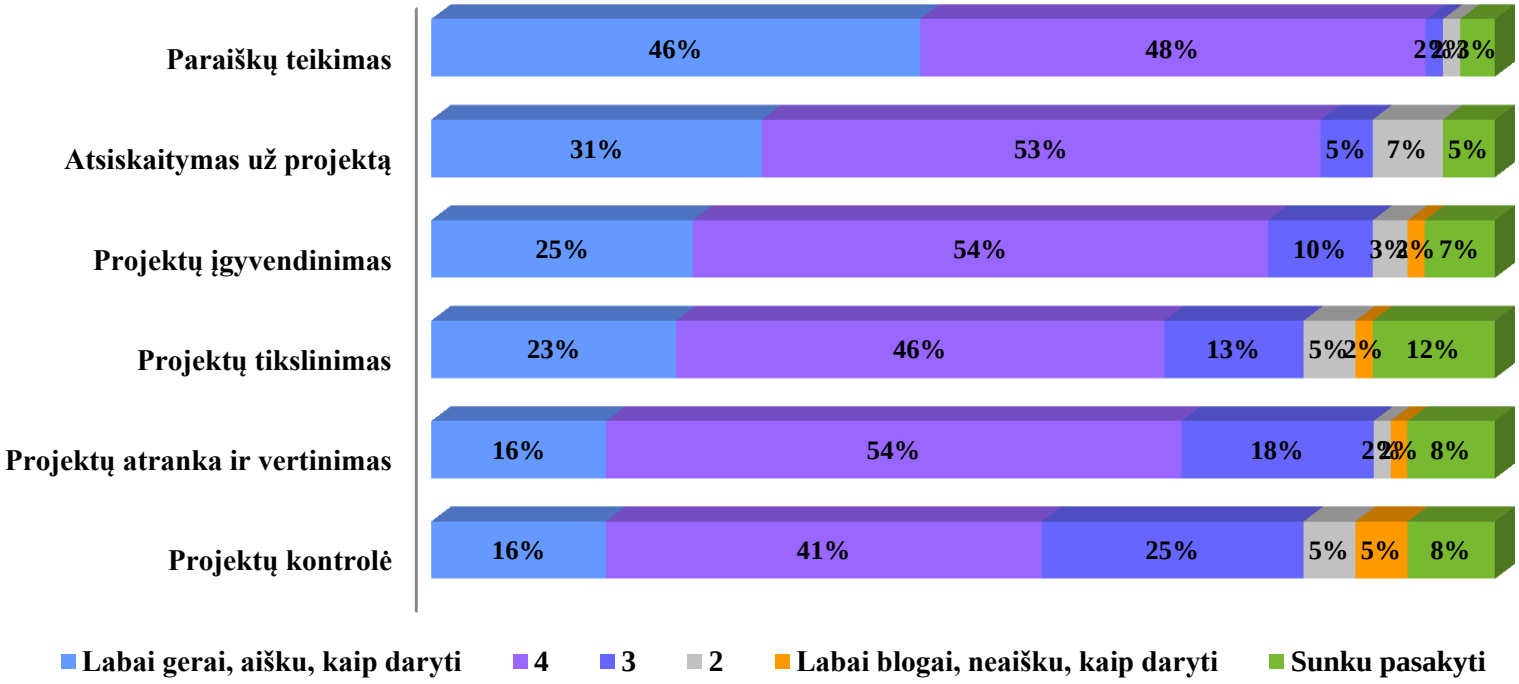

Vertinant įvairius socialinės reabilitacijos projektų konkurso etapus, geriausiai buvo įvertintas paraiškų teikimas (46% įvertino 5 balais), o blogiausiai projektų atranka ir vertinimas (16% įvertino 5 balais) ir projektų kontrolė (16% įvertino 5 balais).

KĄ REIKĖTŲ TOBULINTI: PARAIŠKŲ TEIKIMAS *(atviras klausimas)*

Dauguma siūlymų nepateikė, o iš pateiktų labiau būdingi buvo tokie:

- Paprastesnė procedūra („*paprastinti paraiškų formą*”, „*mažinti pridedamų dokumentų kopijų kiekį*”, „*supaprastinti reikalavimus*”)
- Mokymai, konsultacijos pareiškėjams
- Paraiškos ilgesniam projekto laikui
- Ilgesnis paraiškų pateikimo laikas

KĄ REIKĖTŲ TOBULINTI: PROJEKTŲ ATRANKA IR VERTINIMAS *(atviras klausimas)*

- Aiškesni kriterijai vertinime, supaprastinti vertinimo procedūrą
- Per trumpas laikas vertinimui
- Mokymai komisijų nariams

KĄ REIKĖTŲ TOBULINTI: PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMAS *(atviras klausimas)*

Tik nedaugelis apklaustųjų pateikė siūlymus:

- Stiprinti įgyvendinimo kontrolę
- Projektų trukmė turėtų būti iki 3 m.
- Supaprastinti reikalavimus

KĄ REIKĖTŲ TOBULINTI: PROJEKTŲ KONTROLĖ *(atviras klausimas)*

- Parengti atitinkamus teisės aktus
- Pateikti informaciją, kaip vykdyti kontrolę
- Į projektų kontrolę įtraukti skėtines organizacijas
- Stiprinti kontrolę

ĮVERTINKITE, AR JŪSŲ SAVIVALDYBĖJE ŠIOMS NEĮGALIŲJŲ GRUPĖMS TRŪKSTA AR NETRŪKSTA SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ?

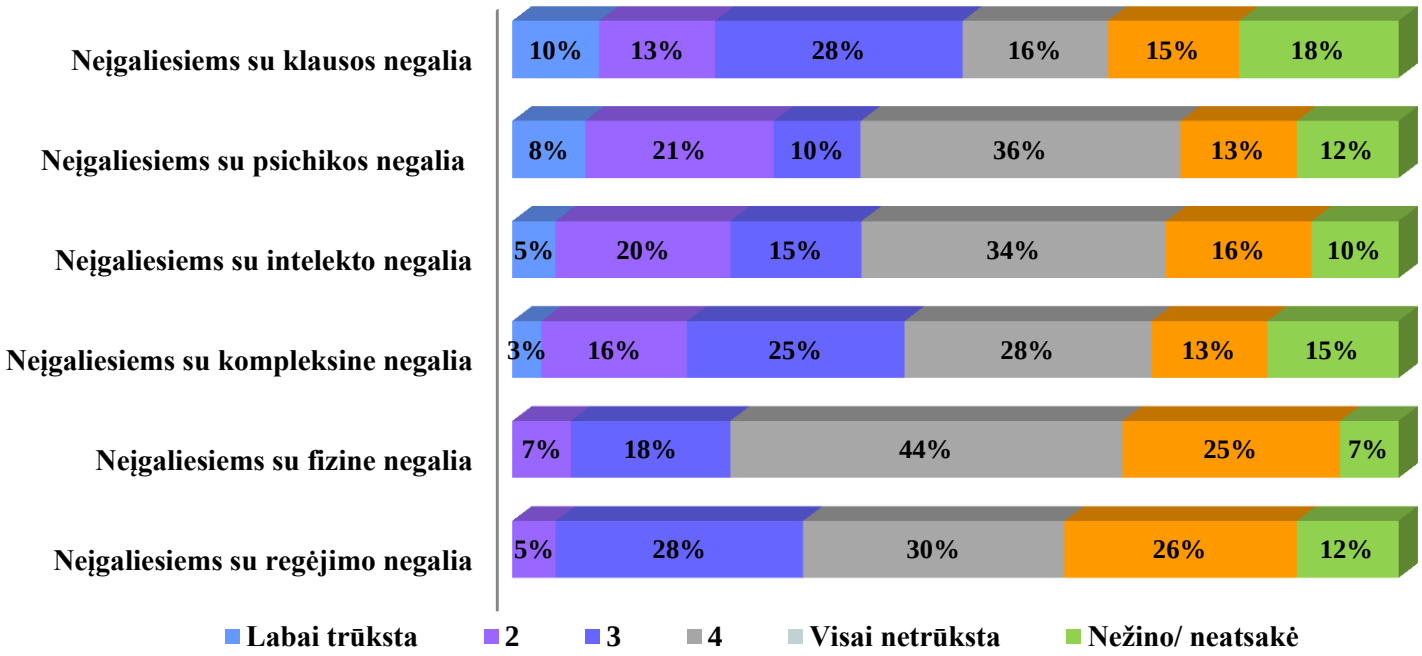

Dažniausiai buvo nurodoma, kad trūksta (1 ir 2 balai) paslaugų neįgaliesiems su psichikos negalia (29%), neįgaliesiems su intelekto negalia (25%), neįgaliems su klausos negalia (23%), neįgaliems su kompleksine negalia (19%). Rečiau – neįgaliems su fizine negalia (7%), neįgaliems su regėjimo negalia (5%).

SOCIALINĖS REABILITACIJOS PROJEKTŲ NEĮGALIESIEMS BENDRUOMENĖJE VYKDYTOJŲ APKLAUSA

Tyrimo metodika

- **Tyrimo laikas**: 2018 m. spalio mėn. 23 – lapkričio mėn. 14 d.
- **Respondentų skaičius**: N = 132
- **Tyrimo objektas**: socialinės reabilitacijos projektų neįgaliesiems vykdytojai (draugijų pirmininkai, projektų vadovai)
- **Apklausos būdas**: apklausa el. paštu.
- **Atrankos metodas:** klausimynai pagal Neįgaliųjų reikalų departamento prie SADM pateiktą sąrašą išsiųsti kiekvienos savivaldybės organizacijoms, vykdančioms socialinės reabilitacijos projektus neįgaliesiems bendruomenėje.
- **Apklausa vyko:** visose savivaldybėse. Kiekvienoje savivaldybėje apklausta po 1 ir daugiau organizacijų.

KAIP VERTINATE SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS PROJEKTŲ FINANSAVIMO TVARKĄ – PER SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJĄ? (*Vertinimas 10 balų skalėje, kur 1 reiškia labai blogai, 10 labai gerai)*

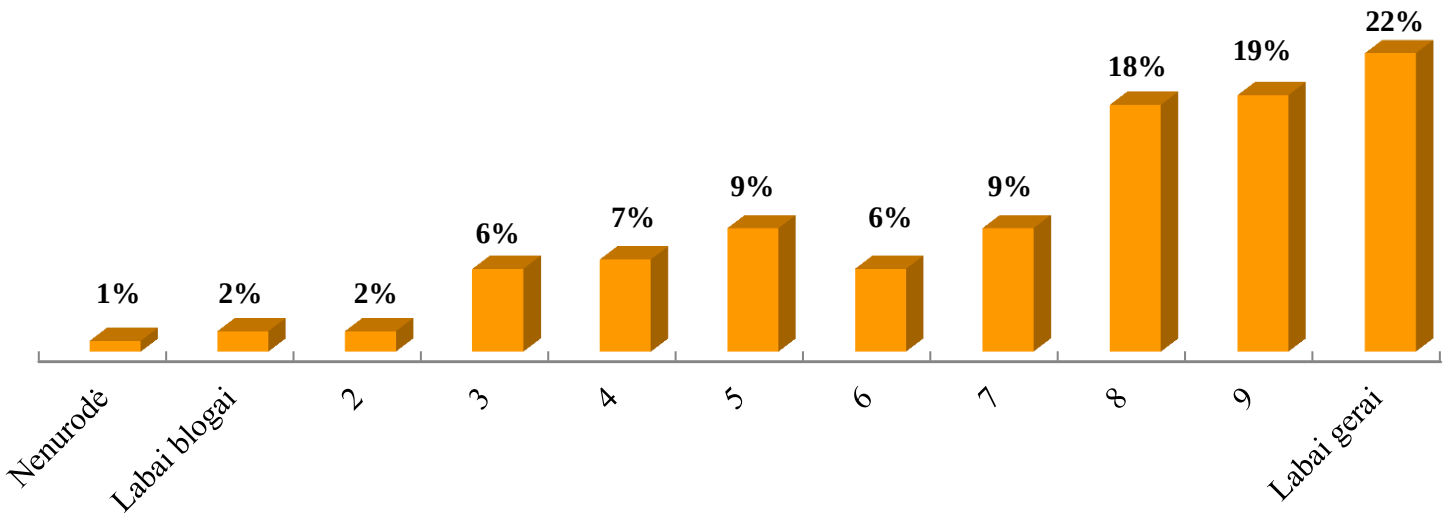

Dauguma – 59% – teigiamai įvertino (8-10 balų 10-balėje skalėje) socialinės reabilitacijos paslaugų finansavimo tvarką.

JŪSŲ NUOMONE, KURI SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ FINANSAVIMO TVARKA GERESNĖ?

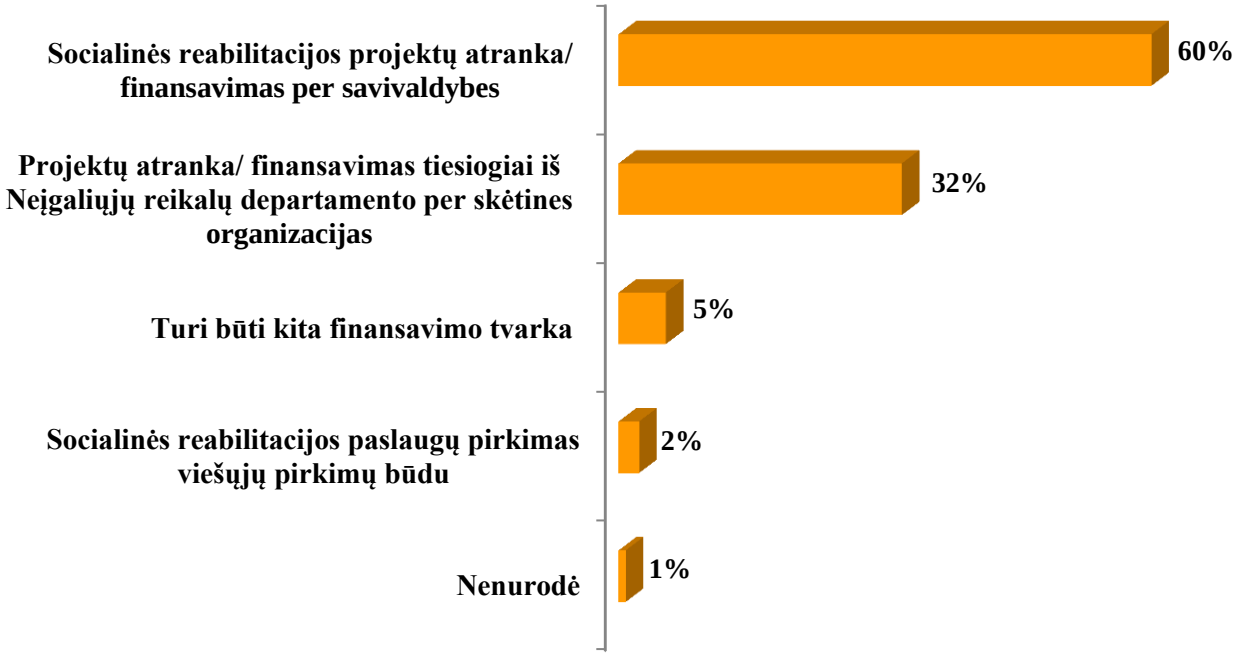

Dauguma – 60% – pritaria projektų finansavimui per savivaldybes, trečdalis (32%) norėtų finansavimo per skėtines organizacijas, už pirkimą viešųjų pirkimų būdu pasisakė tik 2% apklaustųjų.

KODĖL MANOTE, KAD YRA GERIAU ŠIUOS PROJEKTUS FINANSUOTI PER SAVIVALDYBĘ? *(Galimi keli atsakymai)*

Atsakinėja respondentai, nurodę, kad geresnė finansavimo tvarka yra per savivaldybes (N=79)

Pritariantys projektų finansavimui per savivaldybes dažniausiai – 70% – nurodydavo, kad savivaldybių administracijoms yra žinomi paslaugų gavėjai.

ĮVERTINKITE, EFEKTYVIAI AR NEEFEKTYVIAI SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJA BENDRADARBIAUJA SU JŪSŲ ORGANIZACIJA SOCIALINĖS REABILITACIJOS PROJEKTŲ KLAUSIMAIS?

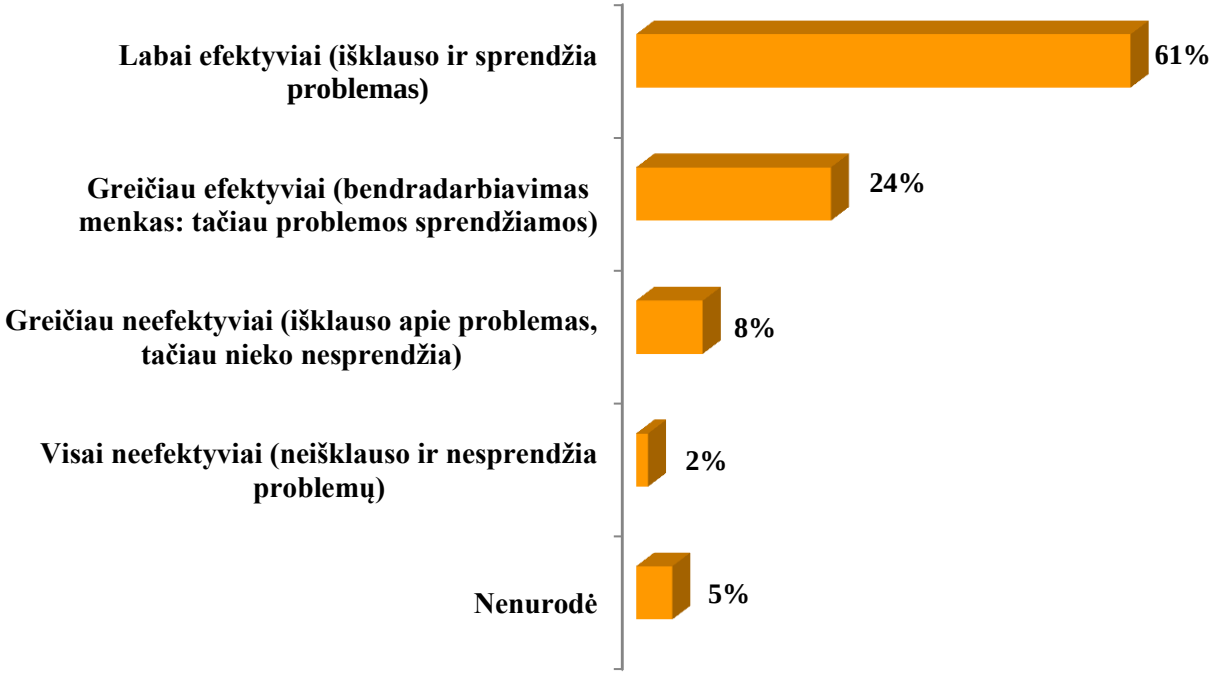

Dauguma – 61% – nurodė, kad bendradarbiavimas su savivaldybėmis yra efektyvus ir dar 24% – kad greičiau efektyvus.

ĮVERTINKITE ŠIUOS SOCIALINĖS REABILITACIJOS PROJEKTŲ KONKURSO ETAPUS: ***Vertinimas 5 balų skalėje, kur 1 reiškia labai blogai, neaišku, kaip daryti, o 5 labai gerai, aišku, kaip daryti)***

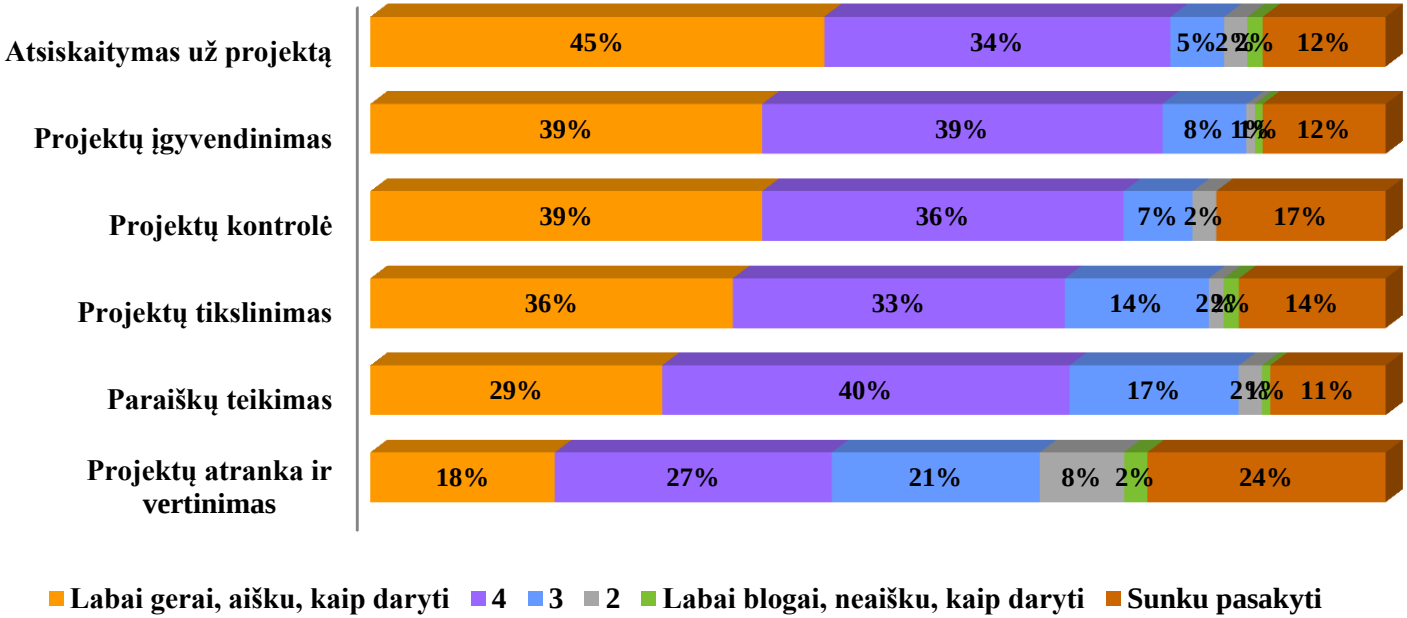

Iš visų konkurso etapų geriausiai buvo įvertintas atsiskaitymas už projektą – 45% įvertino 5 balais penkių balų skalėje, o blogiausiai – projektų atranka ir vertinimas – 18% įvertino 5 balais, o 31% – 3 balais ir mažiau.

APIBENDRINANTIS KLAUSIMAS: KOKIE SUNKUMAI KYLA RAŠANT IR ĮGYVENDINANT SOCIALINĖS REABILITACIJOS NEĮGALIESIEMS PROJEKTUS? (*atviras klausimas)*

Sudėtingas paraiškų formų pildymas, skaičiavimai ir t.t.

Dažnai keičiasi paraiškų formos, nuostatai, nėra stabilumo

Daug papildomų dokumentų

Trumpas paraiškos pateikimo terminas, trūksta laiko

Per mažai lėšų projektams

Nepakanka konsultavimo ir rekomendacijų rašant paraiškas

Sunku pritraukti dalyvius į projektą

NURODYKITE, KO TRŪKSTA TEIKIANT SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGAS NEĮGALIESIEMS? *(Galimi keli atsakymai)*

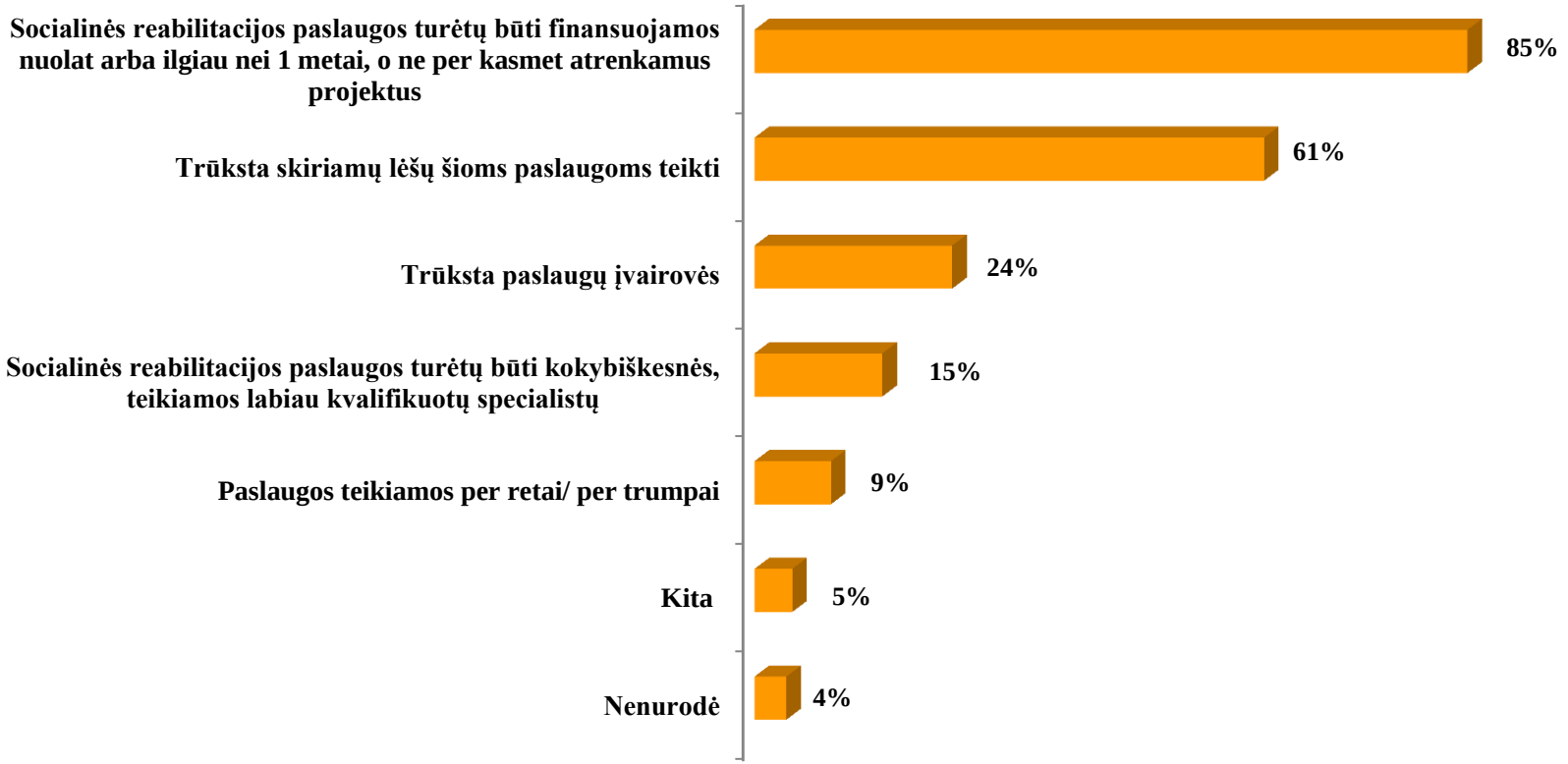

Dažniausiai apklaustieji nurodė, kad reabilitacijos paslaugos būtų finansuojamos ilgiau nei 1 metai – 85%, o taip pat, kad trūksta lėšų paslaugoms – 61%.

KOKIE VEIKSNIAI, JŪSŲ NUOMONE, DARO DIDŽIAUSIĄ ĮTAKĄ ORGANIZACIJŲ ĮGYVENDINAMŲ PROJEKTŲ KOKYBEI?

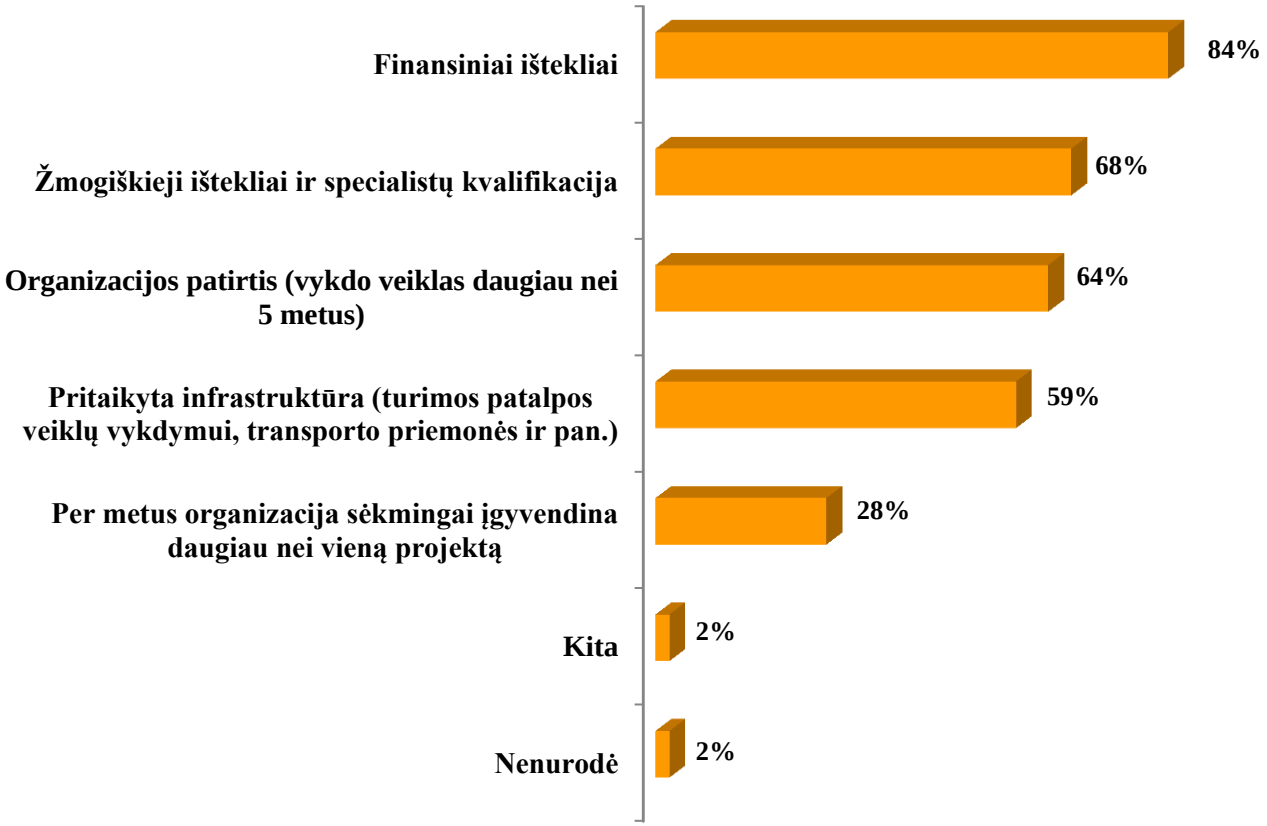

Dažniausiai buvo nurodoma, kad įgyvendinamų projektų kokybei didžiausią įtaką daro finansiniai ištekliai – 84%.

KOKIŲ SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS TRŪKSTA? *(atviras klausimas)*

Dirbančių su turinčiais FIZINĘ negalią atsakymai (N=74):

Neįgaliesiems reikalingi socialiniai darbuotojai, asmeniniai asistentai pagalbai namuose

Pavėžėjimo paslaugos

Finansuoti išvykas, ekskursijas, išvykstamąsias edukacines programas

Neįgaliųjų informavimas - konsultavimas (pvz., telefonu) apie paslaugas

Dirbančių su turinčiais REGOS negalią atsakymai (N=23):

Finansuoti keliones, išvykas, muziejų lankymą

Informavimas, konsultavimas

Pavėžėjimo paslaugos

Pagalba namuose

KOKIŲ SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS TRŪKSTA? ***(atviras klausimas)***

Dirbančių su turinčiais KLAUSOS negalią atsakymai (N=13):

Finansuoti išvykas, keliones

Informavimas ir konsultavimas

Pagalba namuose

Psichologinė pagalba

Dirbančių su turinčiais INTELEKTO negalią atsakymai (N=29):

Finansuoti išvykas, keliones, sociokultūrines paslaugas

Laikino atokvėpio paslauga

Transportas, pavėžėjimas

Pagalba namuose

Informavimas ir konsultavimas

Sveikatą gerinančios paslaugos

KOKIŲ SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS TRŪKSTA? *(atviras klausimas)*

Dirbančių su turinčiais PSICHIKOS negalią atsakymai (N=30):

Reikalingi socialiniai darbuotojai

Dėmesys savarankiškų įgūdžių ugdymui

Išvykų, kelionių, sociokultūrinių paslaugų finansavimas

Informavimas ir konsultavimas

Transportas

Psichologo konsultacijos

KOKIŲ SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ NEĮGALIESIEMS TRŪKSTA? *(atviras klausimas)*

Dirbančių su turinčiais KOMPLEKSINĘ negalią atsakymai (N=50):

Pavėžėjimo paslaugos, transportas

Sociokultūrinių poreikių, išvykų, ekskursijų finansavimas

Informavimas ir konsultavimas

Pagalba savaitgaliais, po darbo valandų

Psichologo konsultacijos

Laikino atokvėpio paslauga

Sveikatą gerinančios paslaugos

GRUPINĖS DISKUSIJOS: SOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGŲ PROBLEMOS

Grupinės diskusijos vyko:

- **Kaune** (2018 m. spalio 25 d.)
- **Alytuje** (2018 m. spalio 30 d.)
- **Utenoje** (2018 m. spalio 31 d.)
- **Plungėje** (2018 m. lapkričio 7 d.)
- **Kupiškyje** (2018 m. lapkričio 9 d.)

.

Tikslinės grupės: neįgalieji ir jų šeimos nariai

AR TENKINA REABILITACIJOS PASLAUGOS:

Dauguma dalyvių teigiamai įvertino teikiamas socialinės reabilitacijos paslaugas, tačiau taip pat buvo nurodoma, ko norėtų daugiau:

- Išvykos (į gamtą, teatrą)
- Papildomos priemonės būreliams
- Norėtų ilgalaikės paramos
- Trūksta pavėžėjimo paslaugų
- Trūksta vertėjų paslaugų
- Problema: darbo stažas, kuris neskaičiuojamas neįgaliųjų, gaunančių nuolatinę priežiūrą tėvams
- Trūksta reabilitacijos – sanatorijų
- Daugiau socialinių darbuotojų
- Reikia didesnio finansavimo
- Palydėjimo paslaugos
- Daugiau darbo priemonių

AR TENKINA REABILITACIJOS PASLAUGOS:

- Atokvėpio paslauga
- Specialiųjų tualetų, vonių įrengimas
- Privažiavimai neįgaliesiems
- Darbo vietos pritaikymas neįgaliesiems
- Padėti rasti darbą
- Neįgaliems vaikams paslaugų nepakanka:
  - trūksta gerų vežimukų
  - reikia daugiau kompiuterių
  - daugiau reikia klausos aparatų
  - nėra neįgalių vaikų klubų
  - nepakanka transporto
  - reikalingi subtitrai kurtiesiems teatruose, koncertuose, kino teatruose

AR TENKINA REABILITACIJOS PASLAUGOS:

- Pagalba susikalbėti kurtiesiems
- Trūksta žmonių supratimo
- Reikia psichologo paslaugų
- Reikėtų masažo paslaugų
- Reikia mažinti atskirtį, negatyvią nuostatą į neįgaliuosius
- Išmokyti gyventi savarankiškai

NEĮGALIŲJŲ DRAUGIJŲ DARBUOTOJŲ IR NVO VERTINIMAS:

Dominavo teigiami vertinimai:

- Daug dirbančių visuomeniais pagrindais
- Daug profesionalų
- Organizuoja ekskursijas, aprūpina priemonėmis

Tačiau nurodomos ir problemos:

- Labai intensyvus darbas, dideli krūviai, maži atlyginimai
- Mažai darbuotojų, trūksta darbuotojų
- Neįgalieji ne visada gali įsidarbinti socialinės reabilitacijos darbuotojais

SAVIVALDYBIŲ PASLAUGŲ VERTINIMAS

Daugelis palankiai įvertino savivaldybes (daug projektų, daug pagalbos), bet buvo išsakytos ir problemos:

- Per didelė kontrolė, per daug ataskaitų, biurokratizmo
- Reikia stabilesnio finansavimo, stabilaus paslaugų teikimo, slegia nežinia dėl ateities
- Trūksta NVO bendradarbiavimo su savivaldybe

PAGEIDAVIMAI VALSTYBEI, SEIMUI

- Už nuolatinę priežiūrą turi būti skaičiuojamas darbo stažas
- Mažinti biurokratizmą teikiant socialinę reabilitaciją
- Didinti specialistų atlyginimus
- Netobulas finansinių resursų skirstymas neįgaliesiems
- Siekti, kad neįgalieji būtų įdarbinti, užimtumas
- Didinti finansavimą
- Sukurti neįgaliųjų profsąjungą
- Daugiau transporto paslaugų
- Pritaikyti miestą neįgaliesiems
- Keisti požiūrį į neįgaliuosius
- Supaprastinti neįgalumo nustatymą
- Daugiau ekskursijų, išvykų
- Pensijos neįgaliesiems

DISKUSIJOS DALYVIŲ PASISAKYMAI:

Daugiau transporto paslaugų:

„Galėtų daugiau transportui duoti pinigų, kad galėtume išvykti.“

Pritaikyti miestą neįgaliesiems:

„Pritaikyta, kad daugiau būtų mieste (miestas, pritaikytas neįgaliesiems).“

„Pritaikyti miestą neįgaliesiems, transportą (autobusus) pritaikyti. Daugiau žemagrindžių autobusų. Apmokyti vairuotojus padėti neįgaliesiems. Utenoje labai mažai yra pritaikyta neregiams – nėra garsinių šviesoforų visur (yra tik keli visame mieste).“

Įskaityti į darbo stažą neįgaliųjų priežiūrą:

„Kad skaičiuotų stažą mamoms, turinčioms nuolatinę priežiūrą. Nieko dėl mūsų nedaro valstybė – nesirūpina mumis.“

Keisti požiūrį į neįgaliuosius (taip pat buvo nurodoma, kad požiūris keičiasi):

„Gerėja. Aš nuo 2006 m. buvau Švedijoj – dabar jau ir pas mus yra taip, kaip ten, bent iš dalies.“

„Reiktų keisti požiūrį į neįgalųjį. Kad integracija vyktų, o ne patyčios. Daugiau finansavimo, kad galėtume išvažiuoti, daryti kažką.“

DISKUSIJOS DALYVIŲ PASISAKYMAI:

Subtitrai kurtiesiems (visur, kur tik galima):

„Kad TV būtų subtitrai (vertimai, dėl kurčiųjų). Mūsų prezidentas (motininės draugijos) semiasi patirties užsieny. Taip pat problema – 112. Negalim ten paskambinti (pagalbos numeriais). Kuo daugiau vertimo į gestų kalbą.“

Padėti rasti darbą:

„Darbo, kad duotų.“

Supaprastinti neįgalumo nustatymą (nekartoti nustatymo procedūros, jei liga nepagydoma):

„Dėl neįgalumo nustatymo – jei neturi kojos – kad nereiktų eiti kas 2 metus į poliklinikią pratęsti neįgalumo. Koja juk neataugs. Tai nėra paprasta – ten eiti.“

Daugiau finansavimo:

„Finansiškai negerėja. Be kitų paramos mes su sūnum nepragyvenam. 372 eurai 2 žmonėms. Vaistai sūnui labai daug kainuoja, butas. Neįmanoma pragyventi. Čia skurdas – ką valstybė skiria.“

APIBENDRINANČIOS IŠVADOS

1. Dauguma apklaustųjų yra už projektų finansavimą per savivaldybę.
2. Rekomenduojama projektus vykdyti ilgesnį laiką, jų trukmė turėtų būti bent jau 3 metai.
3. Teikiamos paslaugos iš esmės tenkina neįgaliuosius ir atitinka jų poreikius, tačiau trūksta paslaugų įvairovės ir lėšų, kad jos būtų teikiamos pilna apimtimi.
4. Trūksta paslaugų neįgaliems vaikams.
5. Prastas paslaugų pasiekiamumas kaimiškų vietovių neįgaliesiems.
6. Dauguma apklaustųjų prašė mažinti prie paraiškos pridedamų dokumentų kiekį ir kitą biurokratizmą.

Ačiū už dėmesį!